



Justiitsministeerium  
info@just.ee  
Suur-Ameerika 1  
10122, Tallinn

Teie 21.05.2024 nr 10-4/4356-1

Meie 25.07.2024 nr 6-1/1436-2

**Vastuskiri Justiitsministeeriumi pöördumisele  
tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmise valikute  
kohta**

**Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvamus direktiivi (2023/2225/EL)  
ülevõtmise valikute kohta**

Austatud justiitsminister

Justiitsministeerium edastas 21.05.2024 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi MKM) päringu saamaks sisendit direktiivi 2023/2225/EL ülevõtmiseks. Täname võimaluse eest arvamust avaldada.

Vastused Justiitsministeeriumi poolt esitatud küsimustele on järgnevad:

**1. Artikkel 2 – kohaldamisala**

**a. Kas peate vajalikuks direktiivi reeglite laiendamist lepingutele, mis on direktiivi kohaldamisalast välistatud? Kui jah, siis millistele ja miks?**

Kehtiv võlaõigusseaduses (VÕS) olev tarbijakaitse regulatsioon kohaldub kõikidele tarbijakrediitidele, olenemata krediidisummast. Eelnevat arvestades tuleks jääda tänapäeval kehtiva VÕS-i regulatsiooni juurde. Tänapäevase VÕS regulatsiooni juurde jäämine täidab meie hinnangul edukalt ka tarbijakaitse võimalikult laia eesmärgi.

**b. Kas peate vajalikuks kasutada direktiivis ette nähtud võimalust välistada teatud lepingud tarbijakrediidilepingute regulatsiooni alt, mida kehtiva direktiivi ülevõtmise raames ei ole tehtud?**

MKM ei pea sellist välistust vajalikuks, sest direktiivi eesmärk on tarbijate võimalikult lai kaitse ning teatud lepingute välistamine tarbijakrediidilepingute regulatsiooni alt vähendaks tarbijate kaitset.

**c. Kui leiate, et direktiivi kohaldamisalast tuleks välja jätta tasumisega edasilükkamise juhtumid, siis millistest võiksid olla kohaldatavad piiratud tasud maksetega hilinemise korral?**

Uue tarbijakrediidi direktiivi kohaldamisalast on väljas kolm erinevat tasu edasilükkamise lepingut, juhul kui need vastavad teatud tingimustele (artikkel 2 lg 2 punkt h).

Toetame, et direktiivi kohaldamisalast jäetakse välja sellised lepingud, kus ostuhind tasutakse intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral vastavalt riigisisesele õigusele. VÕS regulatsiooni korral on võlausaldajal õigus nõuda maksetega hilinemise korral viivist ning sissenõudmiskulude hüvitamist. Kui krediidiandja küsib veel mingeid muid tasusid, siis on tegemist tarbijakrediidilepinguga, mis läheb direktiivi kohaldamisalasse. Lisaks peab tasumise edasilükkamist pakkuma kaupleja ise, sest kui seda pakub kolmas isik, on tegemist „osta kohe, maksa hiljem“ lepinguga, mis on tarbijakrediidi direktiivi kohaldamisalas.

**d. Kas arvelduskonto jäägi ületamise korral tuleks teie hinnangul sätestada kohustus hinnata tarbija krediidivõimelisust?**

MKM peab asjakohaseks krediidivõimelisuse hindamise kohustuse kehtestamist, sest arvelduskonto jäägi ületamise korral tekib krediidiandjate ees rahaline ehk intressi tasumise kohustus.

**e. Kas peate vajalikuks direktiivis sätestatud tingimustel määratud tagasimaksega deebetkaartide osas direktiivi kohaldamisest erandi kehtestamist?**

MKM ei pea erandi kehtestamist vajalikuks.

**f. Kas leiate, et alla 200-euroste krediidilepingute, intressivabade krediidilepingute ning krediidilepingutute, mille kohaselt tuleb krediit tagasi maksta kolme kuu jooksul ja mille eest nõutakse kõigest väheolulisi tasusid, tuleks kohaldada piiratud regulatsiooni seoses reklaami, lepinguelse teabe ja lepinguteabega?**

Üldiselt leiame, et regulatsioon võiks olla võimalikult selge ja ühetaoline, kuid samasugused piirangud ei pruugi alati proportsionaalsed olla ning eriregulatsioon võib teatud juhtudel täiesti õigustatud olla. Eriti selliste krediidilepingutute puhul, mille kohaselt tuleb krediit tagasi maksta kolme kuu jooksul ja mille eest nõutakse kõigest väheolulisi tasusid.

**2. Artiklid 7 ja 8 – reklaam. Kas peate vajalikuks muuta kehtivat reklaamiregulatsiooni seoses tarbijakrediidilepingutega, näiteks, kas peaksite vajalikuks reklaami piirangute leevendamist või täpsustamist direktiivis toodud keeldude osas reklaamidele, mida ei esitata tele- või raadioprogrammis vm?**

Peame vajalikuks põhjalikumalt analüüsida, kas need piirangud, mis reklaamiseaduses on, kuid ei tulene CCD-st, on ka praegu põhjendatud ja vajalikud, eriti kohustusliku teabe mahu osas. Seega tuleks kaaluda finantsteenuse reklaamides nõutava teabe mahu vähendamist, arvestades CCD-s sätestatuga ning otsides mõistliku tasakaalu piisava informeerituse ja info ülekülluse vahel. Seejuures tuleb arvesse võtta kanalit ja selle kanali piiratust (piiratud tähe märkide arvu jm), mille kaudu reklaam esitatakse.

Praegu olemegi reklaamiseadust muutmas ning analüüsime neid ja muid finantsteenuse reklaamiga seonduvaid asjaolusid.<sup>1</sup> Oleme seaduse väljatöötamiskavatsusele saanud palju tagasisidet ning oleme valmis sellest ülevaadet jagama ka Justiitsministeeriumiga, et oleks võimalik saada arusaam erinevate osapoolte ootustest.

Peame mõistlikuks, et CCD ülevõtmisel ning reklaamiseaduse reformimisel jätkub ministeeriumide vahel tihe koostöö.

**3. Artikkel 12 – piisavad selgitused. Kas Teie arvates tuleks seaduse tasandil täpsustada selgituste andmise viisi ja ulatust? Kui jaa, siis millistel juhtudel, miks ja kuidas?**

Euroopa tarbijakrediidi teabeleht on meie hinnangul kasulik ja vajalik dokument, millega tarbijal on võimalus enne krediidilepingu sõlmimist tutvuda. Lisaks on antud dokumendi vorm standardne ehk kui tarbija võtab pakkumisi erinevatelt krediidiandjalt, on tarbijal võimalik üsna lihtsalt erinevaid pakkumisi võrrelda. Iseküsimus on, kas tarbijad seda võimalust ka kasutavad ning kas nad teabelehes olevast infost ka täpselt aru saavad. See on aga tarbijahariduse küsimus, me ei pea seaduse tasandil vajalikuks täpsustada selgituste andmise viisi ja ulatust. Lisaks on siinkohal oluline järelevalveasutuste arvamus, s.t kas neil on praktikas tõusetunud probleeme selgituste andmise viisi või ulatusega.

**4. Artikkel 14 – seosmüük ja komplektina müük. Kas Teie hinnangul tuleks lubada tarbijakrediidilepingute puhul seosmüüki vastavalt direktiivi art 14 lõigetele 2 ja 3?**

Ei näe põhjust, miks peaks seosmüüki tarbijakrediidilepingute puhul lubama. Ei näe, et see tarbijate vaatest oleks neile kasulik, pigem toob kaasa täiendava lepingu sõlmimise kohustuse, mida tarbijakrediidilepingute puhul ei pea vajalikuks.

**5. Artikkel 16 – nõustamisteenused. Kas muude kui elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute puhul oleks teie hinnangul asjakohane lähtuda kehtivast KAVS-i ja VÕS-i regulatsioonist? Kas peaksite vajalikuks selliste lepingute puhul direktiivi artikkel 16 lõigetes 4-6 sätestatud arvesse võttes erisuste ette nägemist?**

Ei pea erisuste tegemist vajalikuks.

**6. Artikkel 18 – krediidivõimelisuse hindamine.**

**a. Kas toetate tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks krediidiandjatele asjakohaste andmebaaside kasutamise kohustuse kehtestamist? Kui jah, siis milliste?**

Täna sel päeval puudub Eestis kahjuks n-ö positiivne krediidiregister, kus krediidiandjad saaksid infot mh tarbijate olemasolevate laenukohustuste osas. Meie hinnangul lahendaks see ära küsimuse, milliseid andmebaase peaks krediidiandja tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks kontrollima.

Riigikohus on lahendi 2-21-13098 punktis 18 kirjeldanud, millise teabe peab krediidiandja minimaalselt tarbija kohta omandama. Meie hinnangul tasub kaaluda, kas seadusesse võiks lisada mitteammendava loetelu andmebaasidest, mida krediidiandja peaks enne laenuotsuse tegemist kontrollima. Avalikesse andmebaasidesse (rahvastikuregister, äriregister jne) päringu tegemine ei ole meie hinnangul ka krediidiandjat liigselt koormav. Lisaks on meie hinnangul oluline, et krediidiandja teeks päringu ka eraõiguslikesse registritesse, mis koondavad infot võimalike tarbija maksehäirete/võlgnevus(t)e osas.

---

<sup>1</sup> Reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus. Eelnõu infosüsteemis kättesaadav: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/89c206af-a1ab-4a43-9381-66d81814604c> (15.07.2024)

- b. Millist teavet peaksid krediidiandjad küsima krediitvõimelisuse hindamisel?**  
Leiame, et krediidiandjate ja -vahendajate seaduse (KAVS) §-s 49 on piisavalt reguleeritud, milliseid andmeid peab krediidiandja küsima/koguma enne krediidiotsuse tegemist.
- 7. Artikkel 19 – andmebaasid. Milliste andmete säilitamist krediidiandmebaasides peaksite vajalikuks?**  
Idealis võiks meie hinnangul olla ühtne andmebaas, mis hõlmab teavet nii tarbija poolt sõlmitud laenu- ja krediidilepingute osas (mis ei ole võlgnevuses) kui ka teavet nende kohustuste osas, mis on võlgnevuses.
- 8. Artikkel 24 – arvelduskrediit. Kas peate vajalikuks arvelduskrediidilepingute puhul rangemate reeglite sätestamist? Kui jah, siis millises osas?**  
Siinkohal on oluline järelevalveasutuste arvamus, s.t kas arvelduskrediidilepingute osas on praktikas probleeme olnud.
- 9. Artikkel 25 – arvelduskonto jäägi ületamine. Kas peate vajalikuks arvelduskonto jäägi ületamise puhul rangemate reeglite sätestamist? Kui jah, siis millises osas?**  
Sama vastus, mis eelmise küsimuse puhul.
- 10. Artikkel 27 – seotud krediidilepingud. Kas toetate kehtiva õigusliku regulatsiooni säilitamist?**  
Toetame kehtiva regulatsiooni säilimist.
- 11. Artikkel 28 – tähtajatud krediidilepingud. Kas toetate kehtiva õigusliku regulatsiooni säilitamist?**  
Toetame kehtiva regulatsiooni säilimist
- 12. Artikkel 31 – krediidiga seotud kulude piirangud**
- a. Kas peate vajalikuks muudatusi kehtivas regulatsioonis või näete vajadust täiendavate piirangute kehtestamiseks?**  
Peame kehtivaid regulatsioone piisavateks.
- b. Kas peaksite põhjendatuks kehtiva krediidi kulukuse määra ülempiiri vähendamist?**  
Esmalt tuleks selgelt sõnastada, mis on probleem, mida lahendada soovitakse ning mis on probleemi juurpõhjused. Alles seejärel saab hinnata, millised meetmed vastava probleemi lahendamiseks sobivad, millised on kõige eesmärgipärasemad ja proportsionaalsemad meetmed. KKM-i ülempiiri langetamine riivaks ettevõtlusvabadust, mistõttu on oluline hinnata selle kooskõla põhiseadusega ja selle proportsionaalsust. Kusjuures tulenevalt põhiseadusest tuleks valida selline meede, mis tagab eesmärgi saavutamise, kuid riivab seejuures põhiõigusi (antud juhul ettevõtlusvabadust) vähimal määral. Juhul, kui mõte on kaitsta tarbijaid nii-öelda lõhkilaenamise eest, siis selle juurpõhjused peituvad valdavalt siiski mujal ning seega tuleb analüüsida, kas nendega tegelemiseks on probleemist rohkem lähtuvaid ja eesmärgipärasemaid lahendusi, mis seejuures piiraksid ka ettevõtlusvabadust oluliselt vähem. Seejuures saab arvestada, millised juba kasutusel olevad nõuded või muud meetmed ei toimi.

Seega leiame, et krediidi kulukuse määra ülempiiri langetamisele peaks eelnema täpsem analüüs, milles hinnatakse, kas KKM-i langetamine aitab kõige efektiivsemalt võidelda

tarbija makseraskustesse sattumise vastu või on olemas ka teisi meetmeid. Alles seejärel saame võtta lõpliku seisukoha, kas toetame KKM-i ülempiiri langetamist või mitte.

- c. **Kas Teie hinnangul võiks krediidi kulukuse ülempiiri määratlemisel olla mingi muu alus kui krediidasutuste poolt eraisikutele antud tarbimislaenude kolmekordne keskmine? Või võiks olla Teie hinnangul ülempiiri suurus fikseeritud? Kui jah, siis mille alusel ning kuidas tuleks vastav piirmäär kehtestada?**

MKM-il ei ole tänasel päeval pakkuda alternatiivset varianti, kuidas võiks krediidi kulukuse ülempiiri teisiti määratleda. Teeme ettepaneku antud teemat täiendavalt arutada järelevalveasutuste ning krediidiandjatega, et selgitada välja, kas tänane variant on liialt keerukas ja/või nende hinnangul on olemas mingi muu alus, mida on lihtsam järgida ja mis tagab tarbijate kaitset paremini.

13. **Artikkel 32 – äritegevusele esitatavad nõuded. Kas peate KAVS § 51 lõikes 5 sätestatud regulatsioonist lähtumist sobivaks ka muude tarbijakrediidilepingute puhul kui elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingud?**

Peame antud regulatsiooni sobivaks ka muude tarbijakrediidilepingute puhul.

14. **Artikkel 33 - töötajate teadmistele ja pädevustele esitatavad nõuded. Kas viidatud määruses sätestatud nõuded on Teie hinnangul jätkuvalt asjakohased või tuleks neid kuidagi muuta?**

Peame määruses sätestatud nõudeid jätkuvalt asjakohaseks.

15. **Artikkel 35 – võlgnevused ja makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmed.**

- a. **Millist meetet/meetmeid peaksid/võiksid Teie hinnangul krediidiandjad tarbijale makseraskuste korral pakkuma?**

Kehtestada võiks loetelu meetmetest, mida krediidiandja peaks tarbijatele makseraskuste korral pakkuma. Täpne meede/meetmed, mida tarbijale pakutakse, võiks jääda krediidiandja otsustada, sest see võimaldaks piisavat paindlikust ning personaalsemat lähenemist. Oluline on, et krediidiandja poolt pakutav meede/meetmed ei muudaks krediiti tarbija jaoks kulukamaks.

- b. **Kas Teie hinnangul tuleks kasutada võimalust elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute puhul jätta regulatsioon paindlikumaks, lähtudes direktiivis 2021/2167 sätestatud regulatsioonist?**

Regulatsioonid võiksid olla võimalikult sarnased.

- c. **Millised peaksid olema läbirääkimiste võimaluse pakkumise kohustuse tagajärjed (tooma kaasa ülesütlemise tühisuse, kahju hüvitamise võimalused või midagi muud)?**

Me ei poolda, et läbirääkimiste kohustuse täitmata jätmine tooks automaatselt kaasa tehingu tühisuse.

- d. **Kas Teie hinnangul võiks võimaldada tarbijal võlgnevust tasudes teatud aja jooksul pärast krediidiandja poolt tarbijakrediidilepingu ülesütlemist see tagasi pöörata, st krediidiandja ülesütlemisavalduselt õigusjõud võtta, nagu on pakutud krediidituru uuringus? Kui jah, siis millistel tingimustel (millise aja jooksul, mitu korda saaks sellist võimalust kasutada jne)?**

Krediidituru uuringus on selline võimalus küll välja pakutud, kuid täpsemad selgitused kahjuks puuduvad. Seetõttu on raske ka mõista, millisel eesmärgil see ettepanek on tehtud ning kuidas see peaks tarbija olukorda paremaks muutma.

- e. **Kas Teie hinnangul tuleks sätestada tarbijakrediidilepingu erakorralise ülesütleamise eeldusena lisaks tarbija makseviivitusega seonduvale ka konkreetne summaline lävend, nagu on pakutud krediidituru uuringus (ettepanek nr 20)? Kui jah, siis milline võiks olla vastav summaline lävend? Kas lisaks summalisele lävendile, tuleks selliselt juhul endiselt kohaldada masketega viivituste arvu?**

Me ei pea vajalikuks summalise lävendi kehtestamist.

**16. Viivis ja muud tasud.**

- a. **Kas ja millisel viisil peaksite vajalikuks kehtiva regulatsiooni muutmist seoses tarbijalt nõutavate tasudega?**

Me ei pea vajalikuks kehtiva regulatsiooni muutmist seoses tarbijalt nõutavate tasudega, näiteks sissenõudmiskulusid puudutav VÕS regulatsioon toimib meie hinnangul edukalt, s.t et sissenõudmiskuludel on seadusega sätestatud ülempiirid.

- b. **Kas peate vajalikuks kehtiva viiviseregulatsiooni muutmist? Kas toetaksite krediidituru uuringus tehtud ettepanekut alandada tarbijakrediidi lepingust tulenevat viivisemäära 5 %-le (+ baasintressimäär)?**

Ilma põhjalikuma analüüsita ei pea kehtiva viiviseregulatsiooni muutmist vajalikuks.

- c. **Kas Teie hinnangul tuleks välistada krediidiandja õigus nõuda tarbijakrediidilepingute puhul viivitamisest tingitud kahju hüvitamist nagu on pakutud krediidituru uuringus (VÕS § 415 lg 1 lause 2, VÕS § 113 lõige 5)?**

Sarnaselt küsimusega 16b nõuab see põhjalikumat analüüsi.

- d. **Kas toetate krediidituru uuringus tehtud ettepanekut laiendada selgelt ka täitemenetlusele (vt TMS § 56 lg 2) põhimõtet, et tarbija tasutud või temalt sisse nõutud summad lähevad esmalt krediidi põhiosa ja alles siis intressnõuete (sh viivisenõuete) katteks (VÕS § 415 lg 2) või tasuks Teie hinnangul kehtestada see põhimõte üldiselt võlgniku kaitseks (vt ka VÕS § 88 lgd 8, 9)?**

Tarbijakaitselistel eesmärkidel toetame krediidituru uuringus tehtud ettepanekut.

**17. Artikkel 37 – mittekrediidiasutustele ja mittemakseasutustele tegevusloa andmine, nende registreerimine ja järelevalve.**

- a. **Kas peate asjakohaseks eelkõige KAVS § 2 lõigetes 5, 6, 8, 9 ja 11 sätestatud kohaldumisala muutmist/kitsendamist?**

Ei pea kohaldumisala muutmist/kitsendamist vajalikuks.

- b. **Kas peate vajalikuks KAVSi muuta/täpsustada nii, et oleks üheselt selgem, et krediidiandja/vahendaja loakohustus kohaldub ka nn sotsiaalmeedia või muude vastavate kanalite vahendusel laenu andvatele eraisikutele (nt täpsustades läbi KAVS § 5 krediidiandja tegevuse sisu)?**

Peame vajalikuks regulatsiooni täpsustada, et sõnaselgelt oleks seaduse kohaldamisalasse hõlmatud ka need eraisikud, kes annavad näiteks sotsiaalmeediaplatvormide vahendusel

teistele eraisikutele laenu ehk tegelevad laenu andmisega oma majandus- ja kutsetegevuses.

**18. Artikkel 41 – pädevad asutused. Kas leiate, et seadusega tuleks täpsustada, kas ja mis tingimusel võiks Finantsinspeksioon või Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet sekkuda nõ krediitoodete kujundamisse?**

Üldiselt oleme seisukohal, et riik ja riigiasutused võiksid võimalikult vähe sekkuda ettevõtlusvabadusse. Sekkumine peaks olema põhjendatud ja proportsionaalne. Ka hetkel on krediitoodete kujundamisse teatud määral võimalik sekkuda erinevate juhendite ja soovitude kaudu.

**II osa – täiendavad ettepanekud**

**19. Näha ette teavitamiskohustuse rikkumise eest juriidiliste isikute puhul kuni 400 000 eurone trahv (ettepanek nr 8).**

Toetame ettepanekut, kuivõrd kõrgem karistusemäär distsiplineeriks eeldatavasti krediidiandjaid seadusest tulenevaid nõudeid hoolikamalt täitma.

**20. Kaaluda igapäevase tarbimisega seotud krediitoodete Interneti (eelkõige sotsiaalmeedia) vahendusel toimuva reklaami puhul täiendavate nõuete sätestamist (nt kohustust hoiatada tarbijat selgelt krediitootte tarbimisega kaasneda võivatest negatiivsetest tagajärgedest). Lisaks kaaluda, kas ka otsepostitustega (nt, kui ettevõtja suunab info kindlale isikule või kindlale arvule isikutele või kui tegemist on tellitud teabega) edastava info nõudeid tuleks täiendavalt reguleerida (ettepanek nr 9). Nt, kas on vajalik lisada võimalusi selleks, et tarbija saaks otsepostitustest lihtsamini loobuda? Või milliseid muid reegleid oleks otsepostituste osas tarvis?**

Ka meieni on jõudnud info, et finantsteenuste teemalised otsepostitused on praktikas muret tekitavad. Samas on ka täna juba olemas teatud instrumendid nendega tegelemiseks, muu hulgas on keelatud tarbija suhtes agressiivsed kauplemisvõtted – järjekindlate ja soovimatute pakkumiste tegemine telefoni, faksi, e-posti või muu sidevahendi abil, välja arvatud lepingulise kohustuse täitmiseks õigusaktiga sätestatud tingimustel ja ulatuses (TKS § 18 lg 4 p 3). Peame asjakohaseks kaaluda ja analüüsida, kas on võimalik tagada tarbijatele võimalus otsepostitustest tänasest lihtsamini loobuda. Valmislahendust meil kahjuks hetkel pakkuda ei ole ning selle leidmisel tuleks teha koostööd nii järelevalveasutuste kui ettevõtjatega.

**21. Selgelt tuleks reguleerida, milline on õiguslik tagajärg, kui tarbija ei esita oma krediitdivõimelisuse kohta õiget ja täielikku teavet (ettepanek nr 1).**

VÕS § 403<sup>2</sup> lõike 3 teise lause kohaselt on tarbija kohustatud esitama krediidiandjale õige ja täieliku teabe, mis on vajalik tema krediitdivõimelisuse hindamiseks. Lisaks on VÕS § 403<sup>4</sup> lg 1 punktide 1 ja 2 kohaselt krediidiandja kohustatud omandama teabe, mis võimaldab hinnata, kas tarbija on võimeline krediidi lepingus kokkulepitud tingimustel tagasi maksuma ja hindama tarbija krediitdivõimelisust. Seega on tarbija kohustatud esitama enda kohta tõese teabe ning krediidiandjal lasub kohustus tarbija poolt edastatud andmete õigsust kontrollida. Meile teadaolevalt ei järgne tarbijale karistust, kui ta esitab enda sissetulekute vms kohta valeandmeid, vaid kohustus lasub krediidiandjatel, kes ei kontrollinud tarbija poolt esitatud andmeid (piisava) hoolikusega.

Seega tuleb meie hinnangul täpsemalt reguleerida, mis saab siis, kui tarbija esitab enda kohta tõele mittevastavaid andmeid. Õigete andmete esitamine on ka tarbijate huvides, et vältida makseraskustesse sattumist.

- 22. Kaaluda tarbijate õiguste täiendavaks kaitseks regulatsiooni kehtestamist tarbijakrediidi tagastamise kohta ettenähtud aja jooksul võrdsete maksete ja seadusjärgse intressiga (või ilma intressita) ka muudel tarbijakrediidi tühisuse juhtudel kui liigkõrge krediidi kulukuse määraga lepingute puhul, laiendades seda tagajärjena ka tarbijakrediidi lepingu tühistamisele (ettepanek nr 13). Ettepanekute kokkuvõtlik nimekiri on toodud uuringu lehekülgedel 11-13.**

Krediidituru uuringu lõppraportis ei ole antud teemat põhjalikumalt analüüsitud, seega tuleb teostada põhjalikum analüüs, et MKM saaks asuda seisukohale, kas saame seda ettepanekut toetada või mitte.

- 23. Tunnistada kehtetuks VÕS § 88 lg 2, mis mh justkui keelab hüpoteegiga tagatud kohustuste täitmise, kuni täitmata on tagamata või vähemtagatud kohustusi.**

VÕS § 88 lg 2 sätestab, et kui võlgniku kohustused ei ole võrdselt tagatud, ei või võlgnik määrata, et ta täidab paremini tagatud kohustuse. Sellise sõnastusega on tarbijal välistatud tasuda kohustus, mis on paremini tagatud. Leiame, et tarbijal peaks olema võimalik tagada esmajärjekorras tarbija poolt vabalt valitud kohustus.

- 24. Sätestada, et tarbijakrediidist tuleneva võlgnevuse restruktureerimisel (nt võlatunnistuse, kompromissi, refinantseerimislaenu vormis) vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise tagajärjeks on lepingu tühisus (kehtima võiks jääda üksnes maksetähtaja pikendamine), alternatiivselt võiks kaaluda, et tarbijakrediidiga seotud võlatunnistused on tühised (st säilib senine kohustus).**

Põhjalikumat analüüsi vajab, kas tänase regulatsiooni muutmine on ikkagi vajalik ning põhjendatud.

- 25. Kehtestada tarbija rasket majanduslikku olukorda ära kasutades liigkõrge krediidi kulukuse määraga krediitide väljastamise eest (liigkasuvõtmine) kriminaalvastutus (ettepanek nr 15).**

Selline ettepanek vajab meie hinnangul täiendavat analüüsi. Muu hulgas tuleks analüüsida, kas tänane liigkasuvõtmise mõiste on piiravalt sisustatud, kas liiga kõrge krediidi kulukuse määra on asjakohane alus ning millised riskid kriminaalvastutuse kehtestamisega kaasnevad.

- 26. Kaaluda tarbijakrediidi puhul viivise arvestamise algusaja toomist hilisemaks. Lisaks kaaluda lahendust, et kui tarbijakrediidileping ennetähtaegselt üles öeldakse, saaks esialgses suurus intressi arvestada viivisena kuni esialgse tähtja möödumiseni (ettepanek nr 17).**

Me ei pea põhjendatuks tarbijakrediidilepingute eriregulatsiooni kehtestamist ning seetõttu toetame kehtivat regulatsiooni, mille kohaselt algab viivisemäära arvestamise algusaeg kõikidele lepingutele samaaegselt.

- 27. Keelata selgelt viivisenõuete kapitaliseerimine kokkuleppel selliselt, et neid omakorda intressitakse (ettepanek nr 18).**



See läheks vastuollu tänase Riigikohtu praktikaga, kuid iseenesest soodustab viiviselt intressi arvestamine võla suurenemist ning tarbijakaitse vaatest saame seda ettepanekut toetada.

- 28. Sätestada selgelt krediidiandja kohustus teavitada tarbijakrediidi puhul tarbija kohustusi tagavaid käendajaid ja kolmandast isikust pantijaid tarbija makseviivitustest ning tarbijakrediidilepingu lõpetamise ja täitemenetluse alustamise kavatsusest (ettepanek nr 21).**

Toetame ettepanekut, mille kohaselt oleks krediidiandjal kohustus teavitada käendajat ning kolmandat isikut tarbija makseviivitustest ning tarbijakrediidilepingu lõpetamise ja täitemenetluse alustamise kavatsusest.

- 29. Näha tarbijakrediidilepingute puhul ette globaalsete tagatiskokkulepete keeld (ettepanek nr 21).**

Läbi tüüptingimuste tühisuse on globaalsed tagatiskokkulepped juba täna tarbijalepingutes sisuliselt keelatud. Selline „ületagamise“ kokkulepe võib olla keelatud nii VÕS § 42 lg 1 üldreegli kui ka § 42 lg 3 p 22 järgi.

Lisaks võib tagatiskokkulepe olla heade kommetega vastuolus ja tühine osas, mis ei määratle tagatavaid tulevikus tekkivaid nõudeid piisavalt või millega tagatakse kõikvõimalikke hüpoteegipidaja nõudeid kinnisasja omaniku või kolmanda isiku vastu ja piiratakse sellega ebamõistlikult kinnisasja omaniku majandusvabadust või edasist toimetulekut.

Seega, kuigi tarbijalepingutes on globaalsed tagatiskokkulepped küll keelatud (eelduslikult tüüptingimustega vastuolus), kuid meie hinnangul oleks mõistlik kehtestada ka üldine keeld.

- 30. Muuta regulatsiooni selliselt, et tarbijakrediidilepingust tulenevate nõuete aegumistähtaeg algaks selle kalendriaasta lõppemisest, mil nõue muutub sissenõutavaks (ettepanek nr 22).**

MKM ei näe hetkel vajadust täna sel päeval kehtiva regulatsiooni muutmiseks.

- 31. Kohtumenetluses piirata tagaseljaotsuste tegemise lubatavust tarbijakrediidiasjades, vähemasti kui krediidiandja ei ole esitanud selgeid andmeid/kinnitusi kõigi tarbija kaitseks mõeldud võlaõigusseaduse<sup>7</sup> (VÕS) sätete järgimise kohta (ettepanek nr 25).**

Toetame ettepanekut.

- 32. Lubada maksekäsu kiirmenetluses realiseerida vaid põhivõla- ja maksmata intressinõudeid (sh viivis). Muud kõrvalnõuded, võlatunnistused ja algsete maksete kapitaliseerimise kokkulepped tuleks lahendada hagimenetluses. Alternatiivselt luua tõhus mehhanism krediidi kulukuse määra järgimise ja viivisepiirangute kontrollimiseks.**

Toetame ettepanekut.

- 33. Tuleks realiseerida tarbijakrediidilepingu poolte tõekohustus ja karistada valeandmeid esitanud krediidiandjaid preventiivselt.**

Toetame kõnealuses uuringus tehtud ettepanekut.

- 34. Teavitada tarbijaid tõhusalt vajadusest kohtu kirjadele reageerida ja selle tegemata jätmise negatiivsetest tagajärgedest (teavituskampaania nt kohtu veebilehel, võlgnike infoportaalides, vastamatajätmise tagajärgede väljatoomine kohtu kirjades).**  
Toetame tehtud ettepanekut.

## **Eesti Panga ettepanekud:**

**Eesti Pank on teemapaberis „Pankadevaheline konkurents eesti laenuturul teinud ettepaneku kaaluda, kas keelata, piirata ja/või reguleerida muul viisil tasusid, mis seonduvad laenulepingu lõpetamisega ja tagatiste üleviimisega. Sellega seoses on välja pakutud:**

**a) kaotada VÕS § 411 lõikes 4 sätestatud krediidiandja õigus nõuda elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu puhul fikseerimata intressimääraga perioodil ennetähtaegse tagasimakse korral tarbijalt saamata jäänud intressi kolme järgneva kuu eest.**

MKM toetab antud ettepanekut.

**b) kaaluda hüpoteegi tagatiskokkuleppe notariaalselt tõestatud vormist loobumist.**

Antud teema vajab meie hinnangul põhjalikumat analüüsi. Ohukohaks on meie hinnangul see, et notariaalselt sõlmitud hüpoteegi tagatiskokkuleppe puudumine võimaldab saada raha jälle mõnevõrra kiiremini kätte (oht, et otsus pole nii läbimõeldud), kuid positiivseks on asjaolu, et notaritasude pealt hoitakse kokku.

**2) Lisaks tehakse ettepanek kaaluda nõuet, et laenuandja peab laenusaaajale koostatud laenupakkumise esitama selliselt, et viimane saab valida erinevate lühema perioodi viiteintressimäärade ja pikemaks perioodiks fikseeritud intressimäära vahel.**

MKM toetab antud ettepanekut.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)  
Erkki Keldo  
majandus- ja tööstusminister

Mari-Liis Aas  
+372 625 6459 Mari-Liis.Aas@mkm.ee

Kristina Jerjomina  
+372 625 6420 Kristina.Jerjomina@mkm.ee